

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Y pedwerydd adroddiad blynyddol gan Weinidogion Cymru ar weithredu Rhan 2 (Cyllid) o Ddeddf Cymru 2014

I'w ddwyn gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'i gyflwyno
i'r Senedd, yn unol ag Adran 23 o Ddeddf Cymru 2014

Rhagfyr 2018

Cynnwys

	Tudalen
Rhagair	1
Cyflwyniad	2
Trethi Cymru ac Awdurdod Cyllid Cymru	3
Cyfraddau treth incwm Cymru	6
Y gallu i greu treth newydd i Gymru	8
Benthyca	12
Rhagolygon ac addasiad i'r grant bloc	14
Atodiad 1: Rheoliadau	16
Atodiad 2: Ymgysylltu	17
Atodiad 3: Rhagor o wybodaeth	19
Atodiad 4: Acronymau a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn	21

Rhagair

Mae'r 12 mis diwethaf wedi bod yn benllanw ar fwy na phum mlynedd o waith i ddatblygu'r trethi cyntaf i Gymru yn y cyfnod modern hwn, sef y dreth trafodiadau tir a'r dreth gwarediadau tirlenwi. Cyflwynwyd y trethi hyn, a gesglir ac a reolir gan yr awdurdod newydd, sef Awdurdod Cyllid Cymru, mewn modd didrafferth ac effeithlon ar 1 Ebrill 2018, a hynny yn rhannol o ganlyniad i ansawdd y cyngor a roddwyd gan y nifer helaeth o sefydliadau ac unigolion sydd wedi cynorthwyo Llywodraeth Cymru, ac, yn fwy diweddar, Awdurdod Cyllid Cymru, trwy'r prosesau cynllunio a phrofi systemau. Rwy'n ddiolchgar am y cymorth hwn.

Byddwn yn cyflwyno cyfraddau treth incwm Cymru ar 6 Ebrill 2019, yn unol â'r amserlen. CThEM sy'n gyfrifol am weinyddu a chasglu cyfraddau treth incwm Cymru – felly hefyd y dreth incwm ar hyn o bryd. Mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn gweithio'n agos gyda CThEM a'r Adran Gwaith a Phensiynau i sicrhau bod amgylchiadau unigryw Cymru yn cael eu hystyried a'u hadlewyrchu yn y trefniadau newydd. Ym mis Hydref, cyhoeddais y cyfraddau cyntaf o ran treth incwm Cymru, a bydd y Cynulliad Cenedlaethol yn pleidleisio yn eu cylch yn rhan o broses derfynol y Gyllideb.

Cyfraddau treth incwm Cymru fydd yr elfen derfynol o ddarpariaethau ariannol Deddf Cymru 2014 a gyflwynir. Bydd hyn yn dod â chyfnod o newid sylweddol i Gymru i ben, gan symud oddi wrth sefyllfa lle roedd ein cyllideb yn cael ei phennu'n gyfan gwbl gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig trwy gyfrwng grant bloc i sefyllfa lle bydd tua 20% o'n cyllideb yn cael ei chodi trwy bwerau treth Cymru.

Hoffwn ddiolch i'r Cynulliad Cenedlaethol am graffu ar y gwaith o weithredu darpariaethau ariannol Deddf Cymru 2014. Edrychaf ymlaen at barhau i weithio gyda'r Cynulliad Cenedlaethol, y rhanddeiliaid, a'r arbenigwyr ar drethi o bob cwr o Gymru wrth i ni gwblhau'r gwaith o gyflwyno'r trethi yn raddol a chanolbwyntio ar ddatblygu polisi trethi sy'n nodweddiadol i Gymru, gan sicrhau bod gennym ymagwedd egwyddorol, sy'n cyd-fynd â'n huchelgeisiau ehangach o ran polisi i fynd i'r afael â'r materion sy'n bwysig i Gymru.

Mark Drakeford AC
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid

Rhagfyr 2018

Cyflwyniad

O dan adran 23 o Ddeddf Cymru 2014¹, mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru ac Ysgrifennydd Gwladol Cymru adrodd yn flynyddol ar y cynnydd a wneir o ran gweithredu'r darpariaethau yn Rhan 2, a hynny tan y bydd blwyddyn wedi mynd heibio oddi ar gyfnod gweithredu'r darpariaethau terfynol. Dyma'r pedwerydd adroddiad blynyddol gan Weinidogion Cymru.

Mae adran 23(7) o'r Ddeddf yn datgan bod yn rhaid i'r adroddiadau blynyddol gynnwys yr wybodaeth ganlynol am y darpariaethau ariannol:

- (a) *Datganiad o'r camau sydd wedi cael eu cymryd, pa un ai gan luniwr yr adroddiad neu gan eraill, ers llunio'r adroddiad blaenorol (neu, yn achos yr adroddiad cyntaf, ers pasio'r Ddeddf hon) tuag at weithredu darpariaethau'r Rhan hon,*
- (b) *Datganiad o'r camau y mae lluniwr yr adroddiad yn cynnig y dylid eu cymryd, pa un ai gan luniwr yr adroddiad neu gan eraill, tuag at weithredu darpariaethau'r Rhan hon,*
- (c) *Asesiad o'r broses o weithredu darpariaethau'r Rhan hon sydd wedi cael eu rhoi ar waith,*
- (d) *Asesiad o'r broses o weithredu unrhyw bwerau eraill i ddatganoli trethi i'r Cynulliad neu newid pwerau Gweinidogion Cymru i fenthyg arian, ac unrhyw newidiadau eraill sy'n effeithio ar y darpariaethau a gyflwynir neu a ddiwygir gan y Rhan hon,*
- (e) *Datganiad o ran effaith y Rhan hon ar swm unrhyw daliadau a wneir gan yr Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 118 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (taliadau i Gronfa Gyfunol Cymru), ac*
- (f) *Unrhyw faterion eraill sy'n ymwneud â'r ffynonellau refeniw ar gyfer Llywodraeth Cymru, ac y mae lluniwr yr adroddiad yn ystyried y dylid eu dwyn i sylw'r Senedd neu'r Cynulliad.*

Nid yw'n ofynnol i'r adroddiadau fynd i'r afael â'r adrannau canlynol o Ddeddf Cymru 2014 – adran 10 (trethdalwyr Cymru i ddibenion nawdd cymdeithasol neu gynnal plant); adran 11 (Diwygiadau i'r diffiniad o drethdalwr o'r Alban) ac adran 22 (Gweithdrefnau cyllidebol).

Disgwylir i'r adroddiadau gael eu cyhoeddi bob blwyddyn, a hynny cyn pen blwyddyn i'r dyddiad y cafodd y Ddeddf Gydsyniad Brenhinol, sef 17 Rhagfyr 2014. Bydd disgwyl i'r adroddiad terfynol gael ei gyhoeddi flwyddyn ar ôl y diwrnod y bydd yr olaf o'r darpariaethau yn Rhan 2 yn cael ei gweithredu, neu cyn gynted ag sy'n ymarferol bosibl wedi hynny.

---

¹ <http://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2014/29/contents/enacted>

Trethi Cymru ac Awdurdod Cyllid Cymru

Treth trafodiadau tir

Mae Adran 15 o Ddeddf Cymru 2014 yn diwygio Deddf Llywodraeth Cymru 2006 er mwyn galluogi Cynulliad Cenedlaethol Cymru i ddeddfu ar gyfer treth ar drafodiadau sy'n ymwneud â buddiannau mewn tir yng Nghymru. Mae Adran 16 ac Atodlen 2 yn diwygio deddfwriaeth y Deyrnas Unedig i ddiddymu treth dir y dreth stamp yn y Deyrnas Unedig mewn perthynas â Chymru. Mae adran 17 yn ymwneud â darparu gwybodaeth am drafodiadau tir yng Nghymru i CThEM.

Mae'r Papur Gorchymyn a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig, law yn llaw â Bil Cymru (Mawrth 2014), hefyd yn datgan y byddai treth dir y dreth stamp yn 'dirwyn i ben' o fis Ebrill 2018².

Treth gwarediadau tirlenwi

Mae Adran 18 o Ddeddf Cymru 2014 yn diwygio Deddf Llywodraeth Cymru 2006 er mwyn galluogi Cynulliad Cenedlaethol Cymru i ddeddfu ar gyfer treth ar warediadau tirlenwi yng Nghymru. Mae Adran 19 yn diwygio Rhan 3 o Ddeddf Cyllid 1996 i ddiddymu treth dirlenwi y Deyrnas Unedig mewn perthynas â Chymru.

Mae'r Papur Gorchymyn a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig, law yn llaw â Bil Cymru (Mawrth 2014), hefyd yn datgan y byddai'r dreth dirlenwi yn dirwyn i ben o fis Ebrill 2018.

Defnyddiodd y Trysorlys y pwerau yn adrannau 16 ac 19 o Ddeddf Cymru 2014 i orchymyn³ bod treth dir y dreth stamp a threth gwarediadau tirlenwi y Deyrnas Unedig yn cael eu diddymu yng Nghymru ar 1 Ebrill 2018.

Trethi Cymru

1. Daeth Deddfau Trethi Cymru⁴ i rym ar 1 Ebrill 2018, gan alluogi Awdurdod Cyllid Cymru i ddechrau casglu'r ddwy dreth gwbl ddatganoledig, sef y dreth trafodiadau tir a'r dreth gwarediadau tirlenwi, ar 1 Ebrill 2018.
2. Cyhoeddwyd y cyfraddau a'r bandiau ar gyfer y ddwy dreth gan Lywodraeth Cymru yn rhan o broses Cyllideb 2018-19. Cyhoeddwyd y cyfraddau dangosol ar 3 Hydref 2017 yn yr *Adroddiad ar Bolisi Trethi Cymru 2017*, a hynny ochr yn ochr â'r Gyllideb amlinellol ddrafft, er mwyn cynorthwyo'r gwaith o graffu ar benderfyniadau Llywodraeth Cymru ynghylch gwariant a threthu, yn ogystal â chyflwyno syniad bras i'r trethdalwyr. Yn dilyn asesiad o effaith treth dir y dreth stamp ar Gymru yn sgil y

² *Bil Cymru: atebolrwydd a grymuso ariannol* Cm 8838, para 16:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/294471/Wales_Bill_Command_Paper_-_Welsh.pdf

³ Deddf Cymru 2014, Adrannau 16 ac 19 (Diddymu Treth Dir y Dreth Stamp y Deyrnas Unedig a Threth Dirlenwi y Deyrnas Unedig) (Dyddiad Penodedig) Gorchymyn 2018 (S.I. 2018/214).

⁴ Mae Deddfau Trethi Cymru yn cynnwys Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016, Deddf Treth Trafodiadau Tir a Gwrthweithio Osgoi Trethi Datganoledig (Cymru) 2017, a Deddf Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cymru) 2017.

newidiadau a wnaed iddi gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig yng Nghyllideb yr Hydref 2017, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gyfraddau diwygiedig ar gyfer y dreth trafodiadau tir ar 11 Rhagfyr 2017⁵.

3. Cytunodd y Cynulliad Cenedlaethol ar y rheoliadau i ddod â chyfraddau a bandiau'r dreth trafodiadau tir a'r dreth gwarediadau tirlenwi⁶ i rym ar 30 Ionawr 2018, ac maent wedi cael eu cymhwyso ers i'r trethi ddod i rym ar 1 Ebrill 2018.⁷
4. Bydd y cyfraddau a'r bandiau ar gyfer y dreth trafodiadau tir yn parhau mewn grym hyd nes y cânt eu diwygio. Bwriad y Llywodraeth yw cynyddu cyfraddau'r dreth gwarediadau tirlenwi yn unol â chwyddiant yn 2019-20, gan gynnal cysondeb ag ymagwedd Llywodraeth y Deyrnas Unedig at gyfraddau'r dreth dirlenwi. Cyflwynwyd y rheoliadau sy'n gosod y cyfraddau newydd ar gyfer y dreth gwarediadau tirlenwi ar 26 Tachwedd, er mwyn i'r Cynulliad Cenedlaethol eu hystyried ar ddechrau 2019.
5. Mae'r wybodaeth am ffurflenni treth a refeniw a godir trwy drethi Cymru yn cael eu cyhoeddi'n flynyddol gan Awdurdod Cyllid Cymru⁸. Mae'r data diweddaraf ar y dreth gwarediadau tirlenwi, sy'n cwmpasu'r cyfnod rhwng 1 Ebrill a 30 Medi 2018, yn dangos bod £25.3m o dreth refeniw yn ddyledus i Awdurdod Cyllid Cymru o ganlyniad i warediadau tirlenwi. Mae'r data diweddaraf ar y dreth trafodiadau tir, sy'n cwmpasu'r cyfnod rhwng 1 Ebrill a 31 Hydref 2018, yn dangos bod £131.7m yn ddyledus i Awdurdod Cyllid Cymru o ganlyniad i'r dreth trafodiadau tir.
6. Bu bwrdd y rhaglen datganoli trethi, dan arweiniad CThEM, yn goruchwyllo'r broses o drosglwyddo treth dir y dreth stamp a'r dreth dirlenwi i'r dreth trafodiadau tir a'r dreth gwarediadau tirlenwi, yn ôl eu trefn. Mae'r bwrdd hefyd yn goruchwyllo prosiect cyfraddau treth incwm Cymru – (gweler paragraff 18). Mae cyfarwyddwr Trysorlys Cymru a dirprwy gyfarwyddwr Trethi: Polisi, Strategaeth ac Ymgysylltu yn aelodau o fwrdd y rhaglen datganoli trethi, sy'n cynnig llwybr i ddatrys heriau ar lefel y prosiect, yn ogystal â goruchwyllo'r broses o bontio i drefniadau busnes arferol o ran perthynas Llywodraeth Cymru â CThEM.
7. Mae CThEM wedi cadarnhau bod ad-daliad blynyddol gwerth £172,473 yn ddyledus i Lywodraeth Cymru o ganlyniad i beidio â gweithredu treth dir y dreth stamp na'r dreth dirlenwi yng Nghymru mwyach. Disgwylir y bydd prosiect pontio treth dir y dreth stamp/y dreth dirlenwi yn dod i ben yn 2018-19, a hynny yn amodol ar gwblhau'r newidiadau Technoleg Gwybodaeth terfynol gan CThEM.

---

⁵ Mae'r cyfraddau a'r bandiau ar gyfer y Dreth Trafodiadau Tir a'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi i'w gweld yma: Y Dreth Trafodiadau Tir:

<https://llyw.cymru/funding/fiscal-reform/welsh-taxes/land-transaction-tax/?lang=cy>

Y Dreth Gwarediadau Tirlenwi:

<https://llyw.cymru/funding/fiscal-reform/welsh-taxes/landfill-disposals-tax/?lang=cy>

Datganiad y Cabinet (Rhagfyr 2017) ynghylch y newidiadau i gyfraddau a bandiau'r dreth trafodiadau tir:

<https://llyw.cymru/about/cabinet/cabinetstatements/2017/ltratesandbands/?lang=cy>

Darperir rhagor o wybodaeth am osod cyfraddau trethi Cymru yn yr *Adroddiad ar Bolisi Trethi Cymru 2017* (Hydref 2017) a'r *Adroddiad ar Bolisi Trethi Cymru – diweddariad trethi datganoledig* (Ionawr 2018):

<https://llyw.cymru/funding/fiscal-reform/tax-policy-framework/?lang=cy>

⁶ Rheoliadau Treth Trafodiadau Tir (Bandiau Treth a Chyfraddau Treth) (Cymru) 2018 (S.I. 2018/128).

⁷ Rheoliadau Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cyfraddau Treth) (Cymru) 2018 (S.I. 2018/131).

⁸ Y data diweddaraf ar y dreth trafodiadau tir:

<https://beta.llyw.cymru/ystadegaur-dreth-trafodiadau-tir>

Data ar y dreth gwarediadau tirlenwi:

<https://beta.llyw.cymru/ystadegaur-dreth-gwarediadau-tirlenwi>

8. Rhestrir y rheoliadau a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol yn Atodiad 1.

Awdurdod Cyllid Cymru

9. Cyflwynodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid y llythyr cylch gwaith cyntaf i Awdurdod Cyllid Cymru ar 19 Rhagfyr 2017. Roedd y llythyr hwn yn amlinellu tair blaenoriaeth, sef:
- 1) Datganoli'r broses o gasglu trethi – er mwyn galluogi pobl i dalu'r swm cywir o dreth, a hynny ar yr adeg gywir;
  - 2) Rheoli'r system dreth ddatganoledig er mwyn helpu i atal achosion o efnadu trethi ac osgoi trethi, yn ogystal â mynd i'r afael â nhw;
  - 3) Darparu gwasanaethau cyhoeddus – arwain gwelliannau i'r broses o weinyddu trethiant datganoledig ledled Cymru.
10. Ym mis Tachwedd 2017, lanswyd siarter Awdurdod Cyllid Cymru er mwyn ymgynghori yn ei gylch, gan ddenu dros 120 o ymatebion a arweiniodd at sefydlu *Ein Siarter*, a gyhoeddwyd ar 29 Mawrth 2018⁹. Mae *Ein Siarter* yn nodi'r modd y bydd Awdurdod Cyllid Cymru yn gweithio mewn partneriaeth i gyflwyno system dreth sy'n deg i Gymru, a hynny gyda chyfrifoldebau, gwerthoedd ac ymddygiadau a rennir sy'n ymatebol, yn ddwyieithog, yn gywir, yn effeithlon, yn ennyn diddordeb, yn deg, yn gefnogol, ac yn ddiogel.
11. Mae cynllun corfforaethol cyntaf Awdurdod Cyllid Cymru¹⁰, a gyhoeddwyd ar 27 Ebrill 2018, yn cwmpasu blwyddyn ac yn canolbwyntio ar y tair blaenoriaeth a nodwyd yn llythyr cylch gwaith Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid.
12. Mae cynllun corfforaethol Awdurdod Cyllid Cymru yn cynnwys *Ein Dull o Weithredu*, sef cyfres o egwyddorion sy'n pennu ffordd Gymreig o drethu ac yn diffinio'r gwaith o weinyddu trethi fel ymdrech ar y cyd er budd pawb, gan flaenoriaethu cydweithio i sicrhau bod y swm cywir o dreth yn cael ei dalu, a hynny ar yr adeg gywir. Mae'n cydnabod y bydd dulliau gweithredu gwahanol yn angenrheidiol, yn dibynnu ar yr amgylchiadau.
13. Mae pwyslais *Ein Dull o Weithredu* yn ymwneud â chefnogi trethdalwyr i wneud pethau'n iawn y tro cyntaf, gan ganolbwyntio ar ymdrechion ac adnoddau i sicrhau bod cyfran helaeth o'r dreth sy'n ddyledus yn cael ei chasglu ar yr adeg iawn, yn hytrach na neilltuo adnoddau i fynd i'r afael ag ymholiadau ac ymchwiliadau wedi hynny. Rhoddodd Awdurdod Cyllid Cymru *Ein Dull o Weithredu* ar waith yn gynnar. Roedd y gwaith o ymgysylltu â thrawsgludwyr yng Nghymru a Lloegr, ynghyd â gweithredwyr safleoedd tirlenwi yng Nghymru, yn allweddol o ran sicrhau cyfnod pontio llyfn wrth gyflwyno'r trethi newydd.
14. Mae technoleg gorfforaethol Awdurdod Cyllid Cymru yn seiliedig ar dechnoleg cwmwl er mwyn galluogi staff i weithio a chydweithredu mewn amser real mewn unrhyw leoliad, gan gynnal lefelau uchel o ddiogelwch ar yr un pryd. Mae system rheoli treth Awdurdod Cyllid Cymru, a lanswyd ar 1 Ebrill 2018, hefyd yn fenter cwmwl sy'n galluogi dros 1,500 o sefydliadau i gyflwyno eu ffurflenni treth ar-lein.

⁹ *Ein Siarter* Awdurdod Cyllid Cymru:

<https://beta.llyw.cymru/awdurdod-cyllid-cymru/acc-siarter>

¹⁰ Cynllun corfforaethol 2018-19 Awdurdod Cyllid Cymru:

<https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-04/180430-acc-cynllun-corfforaethol-a.pdf>

Cyfraddau treth incwm Cymru

Mae Adrannau 8 i 11 o Ddeddf Cymru 2014 yn darparu ar gyfer cyfraddau treth incwm sylfaenol, uwch ac ychwanegol yng Nghymru sydd i'w pennu gan y Cynulliad Cenedlaethol trwy benderfyniad, ac yn rhoi diffiniad pellach o "drethdalwyr Cymru".

Pan gafodd Deddf Cymru 2014 ei deddfu gyntaf, roedd yn gwneud darpariaeth ar gyfer refferendwm a oedd i'w gynnal yng Nghymru ynghylch a ddylai'r darpariaethau treth incwm a bennwyd yn y Ddeddf ddod i rym ai peidio. Yn ddiweddarach, cafodd y darpariaethau hyn mewn perthynas â refferendwm eu dileu gan adran 17 o Ddeddf Cymru 2017¹¹.

Cadarnhaodd fframwaith cyllidol Llywodraeth Cymru, y cytunwyd arno gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig ym mis Rhagfyr 2016, y byddai Llywodraeth Cymru yn cyflwyno cyfraddau treth incwm Cymru yn ystod 2019-20, a hynny'n amodol ar ddileu'r gofyniad am refferendwm.

15. Bydd cyfraddau treth incwm Cymru yn cael eu cyflwyno ar 6 Ebrill 2019, fel yr amlinellir yn y fframwaith cyllidol y cytunwyd arno gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn 2016. Ar gyfer incwm nad yw'n deillio o ddifidend na chynilion, bydd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn tynnu 10c oddi ar y tair cyfradd treth incwm a delir gan drethdalwyr Cymru¹², sef sylfaenol, uwch ac ychwanegol. Yna, bydd y Cynulliad Cenedlaethol yn penderfynu ar gyfraddau Cymru a fydd yn cael eu hychwanegu at gyfraddau gostyngedig Llywodraeth y Deyrnas Unedig.
16. Bydd CThEM yn gyfrifol am gasglu a rheoli cyfraddau treth incwm Cymru. Yn nhermau cyfreithiol a chymhwysedd, bydd y dreth hon yn parhau yn dreth y Deyrnas Unedig, felly hefyd trefniadau cysylltiedig ar gyfer lwfansau a rhyddhadau (gan gynnwys y lwfans personol), y trothwyon a'r bandiau treth. Bydd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn parhau i gadw'r referniw sy'n deillio o dreth incwm ar gynilion ac incwm difidend gan drethdalwyr yng Nghymru.
17. Yn y Gyllideb ddrafft amlinellol, cynigiodd Llywodraeth Cymru y dylid gosod cyfraddau treth incwm Cymru ar gyfer 2019-20 yn 10c. Bydd hyn yn golygu y bydd y cyfraddau treth incwm a delir gan drethdalwyr yng Nghymru yr un peth â'r rheiny a delir gan drethdalwyr yn Lloegr a Gogledd Iwerddon. Bydd y Cynulliad Cenedlaethol yn pleidleisio ar y cyfraddau yn rhan o broses derfynol y Gyllideb ar ddechrau 2019.
18. Mae'r gwaith paratoi ar gyfer cyflwyno cyfraddau treth incwm Cymru yn cael ei oruchwylio gan fwrdd prosiect traws-lywodraethol cyfraddau treth incwm Cymru, sy'n cynnwys swyddogion o Lywodraeth Cymru, CThEM, Trysorlys EM, Swyddfa Cymru a'r Adran Gwaith a Phensiynau. Mae ei brif amcanion yn cynnwys:
  - Nodi trethdalwyr treth incwm Cymru yn gywir;
  - Rhoi gwybod i drethdalwyr a chyflogwyr am y newidiadau sy'n deillio o gyfraddau treth incwm Cymru;

¹¹ Cafodd Deddf Cymru 2017 Gydsyniad Brenhinol ar 31 Ionawr 2017:
<http://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/4/contents/enacted>

¹² Diffinnir trethdalwyr Cymru yn Adran 8 o Ddeddf Cymru 2014 'Cyfraddau treth incwm Cymru'; fodd bynnag, bydd y rhain fel arfer yn bobl a fydd yn preswyllo yng Nghymru:
<http://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2014/29/section/8/enacted>

- Rhoi codau treth newydd i drethdalwyr treth incwm Cymru ar gyfer pob system CThEM berthnasol (gan gynnwys sicrhau bod data'n cael eu trosglwyddo mewn modd effeithiol rhwng systemau perthnasol CThEM a'r Adran Gwaith a Phensiynau).
19. Mae CThEM wedi gwneud gwaith helaeth i nodi pob trethdalwr (tua 1.35 miliwn o bobl) yng Nghymru a fydd yn ddarostyngedig i gyfraddau treth incwm Cymru o 6 Ebrill 2019 ymlaen. Mae hyn wedi arwain at ddatblygu cronfa ddata o drethdalwyr Cymru a fydd yn cael ei chynnal a'i chadw a'i diweddarau'n barhaus er mwyn sicrhau bod trethdalwyr yn talu'r cyfraddau treth incwm perthnasol yn ôl lle y maent yn byw.
  20. Ym mis Tachwedd 2018, anfonodd CThEM llythyr hysbysu at bob trethdalwr treth incwm a chwsmeriaid CThEM perthnasol sy'n byw yng Nghymru (cyfanswm o ychydig dros 2 miliwn o bobl) er mwyn rhoi gwybod iddynt am y trefniadau newydd. Roedd y llythyr yn cynnwys taflen gan Lywodraeth Cymru a oedd yn cynnwys rhagor o wybodaeth am y newidiadau.
  21. Mae CThEM a Llywodraeth Cymru yn cydweithio ar waith cyfathrebu ac ymgysylltu â phobl ynghylch cyfraddau treth incwm Cymru er mwyn sicrhau'r effaith fwyaf ledled y sianeli gweithredol a chwsmeriaid, yn ogystal â sicrhau lefel gynyddol o ymwybyddiaeth a dealltwriaeth ymysg dinasyddion yng Nghymru.
  22. Mae gwaith ymchwil wedi cael ei gomisiynu i ddarparu lefel sylfaenol o ymwybyddiaeth, a fydd yn cael ei mesur drachefn ym mis Mawrth 2019. Mae gwaith profi defnyddwyr hefyd wedi cael ei wneud i sicrhau bod negeseuon yn eglur ac i brofi naratif ehangach, sydd wedi cael ei ddatblygu i roi cyd-destun a chyfeiriad strategol ar gyfer cyfathrebu ac ymgysylltu y tu hwnt i fis Ebrill 2019.
  23. Ym mis Rhagfyr 2018, disgwylir y bydd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn gosod rheoliadau i roi cyfraddau treth incwm Cymru ar waith: Gorchymyn Cyfraddau Treth Incwm Datganoledig (Diwygiadau Canlyniadol) 2018 a Rheoliadau'r Dreth Incwm (Talu Wrth Ennill) (Diwygiad rhif 2) 2018.
  24. Mae CThEM wedi mireinio ei amcangyfrif lefel uchel o gyfanswm cost rhoi'r newidiadau angenrheidiol i'w systemau ar waith, a hynny er mwyn cyflwyno cyfraddau treth incwm Cymru gwerth rhwng £7.5 miliwn a £9.5 miliwn dros y cyfnod rhwng 2017-18 a 2019-20. Mae'r Adran Gwaith a Phensiynau wedi amcangyfrif y bydd y gost yr eir iddo yn 2018-19 wrth newid y system i gynnwys y Lwfans Ceisio Gwaith, y Credyd Cynhwysol a phensiynau yn llai na £200,000.

Y gallu i greu treth newydd i Gymru

Mae Adran 6 o Ddeddf Cymru 2014 yn diwygio Deddf Llywodraeth Cymru 2006 er mwyn galluogi trethi datganoledig newydd i gael eu creu wrth i Ei Mawrhydi wneud Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor. Ni ellir gwneud argymhelliad i Ei Mawrhydi wneud Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor tan y bydd drafft o'r offeryn statudol, sy'n cynnwys y Gorchymyn, yn cael ei gyflwyno gerbron dau Dŷ Senedd y Deyrnas Unedig a'r Cynulliad Cenedlaethol, yn ogystal â'i gymeradwyo ganddynt. Gallai'r rhain fod yn drethi cyfredol y Deyrnas Unedig y mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn eu datganoli i Gymru, neu'n drethi sydd newydd gael eu creu gan Lywodraeth Cymru mewn meysydd lle mae cyfrifoldeb wedi cael ei ddatganoli.

Mae'r Papur Gorchymyn a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig law yn llaw â Bil Cymru (Mawrth 2014) yn rhoi rhagor o fanylion am y modd y byddai cynigion Llywodraeth Cymru ar gyfer trethi newydd, yn y lle cyntaf, yn cael eu hasesu gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig.

25. Ym mis Chwefror 2018, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid y modd y byddai'n bwrw ymlaen â'r pedwar syniad newydd a gyhoeddwyd ganddo ym mis Hydref 2017, sef treth ar dir gwag, ardoll i ariannu gofal cymdeithasol, treth ar ddeunydd plastig untro, a threth ar dwristiaeth¹³. Bydd y dreth ar dir gwag yn cael ei defnyddio i brofi'r mecanwaith ar gyfer cyflwyno trethi newydd, ond mae yna waith yn mynd rhagddo o ran y tri syniad arall.¹⁴

Treth ar dir gwag a'r broses rynglywodraethol ar gyfer trethi newydd

26. Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda Llywodraeth y Deyrnas Unedig a'r Cynulliad Cenedlaethol i gytuno ar y modd y dylid rheoli'r broses o ddatganoli cymhwysedd ar gyfer trethi newydd. Mae Llywodraeth Cymru a Thrysorlys EM wedi cytuno ar broses lle bydd Llywodraeth Cymru yn cyflwyno cynnig, a Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn ei ystyried, cyn y caiff Gorchymyn drafft ei ystyried gan ddau Dŷ'r Senedd.
27. Mae'r broses y cytunwyd arni gan Lywodraeth Cymru a Thrysorlys EM o ran rhoi pwerau treth newydd i'r Cynulliad Cenedlaethol yn cael ei llywodraethu gan Gyd-Bwyllgor y Trysorlys (JEC), a hynny dan arweiniad Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid, Prif Ysgrifennydd y Trysorlys, a chyda chymorth gan swyddogion Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig (JEC(O)). Mae yna naw cam, a ddisgrifir isod¹⁵:
- 1) Bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi gwybod i Weinidogion Trysorlys Ei Mawrhydi am ei bwriad i geisio sicrhau pŵer trethu newydd ar gyfer y Cynulliad Cenedlaethol:

¹³ Datganiad y Cabinet am y syniadau trethi newydd (13 Chwefror 2018):

<https://llyw.cymru/newsroom/finance1/2018/180213-vacant-land-tax-idea-to-be-used-to-test-wales-act-powers/?lang=cy>

¹⁴ Darperir rhagor o wybodaeth am y dreth ar dir gwag a syniadau trethi newydd eraill yn yr Adroddiad ar Bolisi Trethi Cymru 2018, Llywodraeth Cymru (Hydref 2018), tudalen 17:

<https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-10/adroddiad-ar-bolisi-trethi-cymru-2018.pdf>

¹⁵ Mae yna grynodedd o gamau allweddol y broses rynglywodraethol i'w weld yma:

<https://llyw.cymru/docs/caecd/publications/180213-developing-infographic-cy.pdf>

- Caiff y lefelau swyddogol eu harchwilio, gan arwain at
  - Drafodaeth ymysg Gweinidogion yn ystod cyfarfod JEC
- 2) Bydd Llywodraeth Cymru yn llunio cynnig:
    - Bydd swyddogion yn nodi'r hyn sy'n ofynnol i gefnogi'r cynnig ac yn cytuno ar raglen waith i'w lunio (gan gynnwys amserlen).
    - Bydd hyn yn cynnwys Gorchymyn drafft a thystiolaeth i alluogi'r cynigion i gael eu hasesu (gweler cam rhif chwech).
    - Trafodaeth yn ystod cyfarfod JEC(O)/JEC
  - 3) Bydd y gwaith cytunedig yn cael ei wneud.
  - 4) Bydd Llywodraeth Cymru yn cyflwyno cais ffurfiol i Lywodraeth y Deyrnas Unedig am y pwerau trethu newydd (gan gynnwys y Gorchymyn drafft a thystiolaeth/data ategol).
  - 5) Bydd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn ymgynghori'n gyhoeddus ynghylch y cynnig i roi'r pŵer trethu arfaethedig i'r Cynulliad Cenedlaethol, a hynny'n unol â pholisi y Deyrnas Unedig o ran llunio polisiau treth.
    - Er na fyddai angen glynu wrth gylch treth y Deyrnas Unedig, gallai fod yn gyfleus cyhoeddi ymgynghoriad ynghylch datganoli pwerau yn y Gyllideb a chadarnhau penderfyniad ynghylch a ddylid gwneud hynny yn rhan o'r Gyllideb ddilynol, ai peidio;
    - Gallai'r ymgynghoriad hefyd ofyn am safbwyntiau er mwyn helpu i lywio achos Llywodraeth Cymru i'r Cynulliad Cenedlaethol sy'n nodi bod y Cynulliad Cenedlaethol yn meddu ar y cymhwysedd cywir (gweler cam rhif wyth).
  - 6) Bydd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn asesu'r cynnig a'r dystiolaeth:
    - Amlinellir rhagor o fanylion ym mhapur Gorchymyn Bil Cymru 2014.
  - 7) Bydd y cynnig yn cael ei gwblhau:
    - Bydd y cynnig yn cael ei adolygu/ddiwygio, a chyflwynir tystiolaeth ychwanegol, yn ôl yr angen.
    - Trafodaeth yn ystod cyfarfod JEC(O)/JEC
    - Cytundeb Gweinidogol
  - 8) Deddfwriaeth:
    - Bydd y Gorchymyn Drafft yn cael ei gyflwyno gerbron dau Dŷ Senedd y Deyrnas Unedig a'r Cynulliad Cenedlaethol, a'i gymeradwyo trwy benderfyniad cadarnhaol
    - Bydd Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor yn cael ei wneud gan CThEM
  - 9) Bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi'r pwerau newydd ar waith yn unol â'i phrosesau arferol o ran llunio polisiau, deddfu a gweithredu.
28. Mae'r Cynulliad Cenedlaethol wedi cytuno ar Orchymyn Sefydlog diwygiedig ar gyfer ystyried Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor o dan Adran 116C o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cymru 2014.
  29. Wrth baratoi ar gyfer datganoli cymhwysedd, mae Llywodraeth Cymru wedi dechrau gweithio gyda rhanddeiliaid i ddeall yn well y materion sy'n ymwneud â thir gwag yng

Nghymru, ynghyd â dechrau llunio opsiynau polisi. Mae grŵp cyfeirio o randdeiliaid allweddol, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector, yn cefnogi'r gwaith hwn.

Ardoll gofal cymdeithasol

30. Mae grŵp rhyngweinidogol ar dalu am ofal cymdeithasol wedi cael ei sefydlu o dan gadeiryddiaeth y Gweinidog dros Blant, Pobl Hŷn a Gofal Cymdeithasol, ac mae'n cynnwys Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid, Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, Ysgrifennydd y Cabinet dros Lywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Gweinidog dros Dai ac Adfywio¹⁶.
31. Yn rhan o'i gylch gwaith, bydd y grŵp rhyngweinidogol yn ystyried adroddiad annibynnol yr Athro Gerald Holtham, *Talu am Ofal Cymdeithasol*, sy'n darparu dadansoddiad economaidd dangosol o system yswiriant cymdeithasol uwch a allai helpu i ariannu gofal cymdeithasol ar gyfer pobl hŷn yng Nghymru¹⁷. O dan gynnig yr Athro Holtham, byddai'r enillion sy'n deillio o'r ardoll yn cael eu rhoi mewn cronfa wedi'i chlustnodi, a allai ddarparu cymorth ychwanegol i ddiwallu anghenion gofal uniongyrchol y boblogaeth, yn ogystal â chynnig yswiriant mewn perthynas â'r cynnydd disgwylidiedig yn y galw am ofal gan genedlaethau'r dyfodol.

Treth ar ddeunydd plastig untro

32. Yn dilyn cyhoeddiad Llywodraeth Cymru ynghylch gwaith i ystyried treth ar ddeunydd plastig untro, mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi galw am dystiolaeth – *Tackling the Plastic Problem*. Bu Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Llywodraeth y Deyrnas Unedig i annog sefydliadau yng Nghymru i gyfrannu tystiolaeth, ynghyd ag ystyried y 162,000 o ymatebion. Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda busnesau, arbenigwyr a'r gymuned ehangach o randdeiliaid yng Nghymru i sicrhau bod diddordebau ac anghenion Cymru yn cael eu diwallu wrth ddatblygu cynigion Llywodraeth y Deyrnas Unedig¹⁸.
33. Yng Nghyllideb yr Hydref 2018, cadarnhaodd y Canghellor gynlluniau Llywodraeth y Deyrnas Unedig i gyflwyno treth ar gynhyrchu a mewnfurio deunydd pacio plastig o fis Ebrill 2022 ymlaen, a hynny ochr yn ochr â'r diwygiadau a gynlluniwyd eisoes o ran y system sy'n seiliedig ar gyfrifoldeb cynhyrchwyr deunyddiau pacio. Bydd y ddau gynnig yn amodol ar ymgynghoriad yn fuan. Daeth Llywodraeth y Deyrnas Unedig hefyd i'r casgliad na fyddai cyflwyno ardoll ar bob cwpan yn ddull effeithiol ar hyn o bryd o annog rhagor o bobl i'w hailddefnyddio, a hynny gan fod busnesau eisoes yn cymryd camau i gyfyngu ar eu heffaith amgylcheddol. Fodd bynnag, mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig hefyd wedi ymrwymo i ailystyried y mater os na wneir cynnydd digonol.

---

¹⁶ Darperir rhagor o wybodaeth am yr ardoll gofal cymdeithasol yn yr Adroddiad ar Bolisi Trethi Cymru 2018, Llywodraeth Cymru (Hydref 2018), tudalen 19:

<https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-10/adroddiad-ar-bolisi-trethi-cymru-2018.pdf>

¹⁷ Adroddiad annibynnol yr Athro Gerald Holtham i Lywodraeth Cymru, *Talu am Ofal Cymdeithasol* (Mehefin 2018):

<https://beta.llyw.cymru/node/6120>

¹⁸ Darperir rhagor o wybodaeth am yr ardoll ar ddeunydd plastig untro yn yr Adroddiad ar Bolisi Trethi Cymru 2018, Llywodraeth Cymru (Hydref 2018), tudalen 22:

<https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-10/adroddiad-ar-bolisi-trethi-cymru-2018.pdf>

34. Mae Llywodraeth Cymru yn asesu manylion dull gweithredu Llywodraeth y Deyrnas Unedig o ran ystyried y ffordd orau ymlaen a sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn parhau yn rhan o'r broses, gan gasglu barn rhanddeiliaid Cymru er mwyn llywio ymatebion i ymgynghoriadau yn y dyfodol ynghylch cynigion Llywodraeth y Deyrnas Unedig.

Treth ar dwristiaeth

35. Mae Llywodraeth Cymru yn archwilio'r ffyrdd y gellid rhoi pwerau caniataol i awdurdodau lleol ddatblygu a gweithredu treth leol ar dwristiaeth, gan weithio gyda'r sector twristiaeth a llywodraeth leol i ddechrau archwilio effaith bosibl treth leol ar dwristiaeth, ynghyd â'r buddion a'r pryderon a fynegwyd gan y sector twristiaeth ynghylch y syniad hwn¹⁹.
36. Mae'r gwaith hwn wedi nodi'r modd y mae anghenion ac effeithiau twristiaeth yn amrywio'n sylweddol ledled Cymru, ynghyd â rhai ystyriaethau allweddol o ran polisi, gan gynnwys y berthynas rhwng treth ar dwristiaeth a TAW ar lety twristiaid; y modd y byddai trethi lleol ar dwristiaeth yn rhyngweithio â meysydd polisi allweddol eraill, er enghraifft trethi lleol a phwysau rheoleiddiol cyfredol. Y bwriad yw parhau i archwilio'r materion hyn mewn partneriaeth â'r diwydiant twristiaeth ac awdurdodau lleol.

---

¹⁹ Darperir rhagor o wybodaeth am dreth ar dwristiaeth yn yr Adroddiad ar Bolisi Trethi Cymru 2018, Llywodraeth Cymru (Hydref 2018), tudalen 24:
<https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-10/adroddiad-ar-bolisi-trethi-cymru-2018.pdf>

Benthyca

Gwelwyd adrannau 20 a 21 o Ddeddf Cymru 2014 yn diddymu'r pŵer benthyca o dan Ddeddf Awdurdod Datblygu Cymru 1975, ac yn estyn pŵer benthyca Gweinidogion Cymru o dan adran 121 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, a hynny yn weithredol o 1 Ionawr 2017. Mae hyn yn galluogi Gweinidogion Cymru i fenthyca hyd at £500 miliwn i reoli llif arian (er mwyn lliniaru amrywiadau mewn derbynebaw treth a mynd i'r afael â diffyg cyfatebiaeth dros dro rhwng treth a gwariant) ac, yn amodol ar gymeradwyaeth Trysorlys Ei Mawrhydi, yn eu galluogi i fenthyca hyd at £500 miliwn ar gyfer gwariant cyfalaf.

Benthyca Cyfalaf:

- O fewn y trothwy o £500 miliwn ar gyfer benthyca cyfalaf, gall Llywodraeth Cymru fenthyca hyd at £125 miliwn y flwyddyn;
- Dim ond o'r Gronfa Benthyciadau Cenedlaethol (trwy Lywodraeth y Deyrnas Unedig) neu gan fanciau masnachol y gellir benthyca cyfalaf;
- Hyd nes y bydd y pwerau benthyca cyfalaf newydd yn dod i rym (a gynllunnir ar gyfer mis Ebrill 2018), gall Llywodraeth Cymru fenthyca o dan Atodlen 3 o Ddeddf Awdurdod Datblygu Cymru 1975 er mwyn ariannu gwelliannau i'r M4 yn Ne-ddwyrain Cymru;
- Bydd Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn adolygu terfyn uchaf Llywodraeth Cymru ar gyfer benthyca cyfalaf yn ystod pob Adolygiad o Wariant, a hynny yng ngoleuni amgylchiadau economaidd a chyllidol, yn ogystal â lefel y trethiant datganoledig.

Benthyca Refeniw:

- O fewn y terfyn o £500 miliwn ar gyfer benthyca refeniw, gall Llywodraeth Cymru fenthyca hyd at £200 miliwn y flwyddyn;
- Bydd cronfa wrth gefn newydd yn cynorthwyo Llywodraeth Cymru i reoli ansefydlogrwydd trwy ddarparu ffordd o arbed 'refeniw dros ben', (er enghraifft derbynebaw treth sy'n uwch na'r disgwyl). Yr alwad gyntaf o ran refeniw dros ben fydd ad-dalu unrhyw arian sydd wedi'i fenthyca ar y pryd, ac, ar ôl hynny, gallai unrhyw arian sy'n weddill gael ei dalu i gronfa wrth gefn neu ei ddefnyddio i ariannu gwariant cyhoeddus ychwanegol ar fater datganoledig.

Ym mis Chwefror 2015, yn dilyn trafodaethau rhynglywodraethol a thrawsbleidiol, cytunodd Llywodraeth y Deyrnas Unedig i estyn pwerau benthyca Llywodraeth Cymru i gynnwys cyhoeddi bondiau²⁰.

Diwygiodd Deddf Cymru 2017 Adran 122A o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 i godi terfyn benthyca cyfalaf Gweinidogion Cymru o £500 miliwn i £1 biliwn.

Benthyca Cyfalaf

37. O dan y fframwaith cyllidol, y cytunodd Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig arno ym mis Rhagfyr 2016, bydd y terfyn benthyca cyfalaf blynyddol yn

²⁰ Papur Gorchymyn *Pwerau at bwrpas: tuag at setliad datganoli sy'n para i Gymru* (Cm 9020), 27 Chwefror 2015, pennod 4, tudalen 51:
<https://www.gov.uk/government/publications/powers-for-a-purpose-towards-a-lasting-devolution-settlement-for-wales.cy>

cynyddu o £125 miliwn i £150 miliwn pan fydd cyfraddau treth incwm Cymru yn cael eu cyflwyno ym mis Ebrill 2019.

38. Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu defnyddio gwerth hyd at £250 miliwn o fenthycy cyfalaf yn ystod y ddwy flynedd nesaf (£125 miliwn y flwyddyn yn 2019-20 a 2020-21). Bydd y £50 miliwn sy'n weddill (£25 miliwn y flwyddyn ar gyfer 2019-20 a 2020-21) yn cael ei gadw wrth gefn.
39. Bydd ystyriaeth ofalus yn cael ei rhoi i'r defnydd o fenthycy cynlluniedig yn ystod pob cyfnod cyllidebol, ac mi fydd ond yn cael ei ddefnyddio pan fydd pob ffynhonnell gonfensiynol, ratach o gyllid cyfalaf sydd ar gael wedi cael ei disbyddu.
40. Mewn ymateb i gais gan Lywodraeth Cymru²¹, mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi cyflwyno Gorchymyn Deddf Llywodraeth Cymru 2006 (Amrywio Pŵer Benthycy) 2018, a ddaeth i rym ar 1 Rhagfyr 2018.

Benthycy referniw a Chronfa Wrth Gefn Cymru

41. Oherwydd methodoleg y gwrthbwyssiad i'r grant bloc y cytunwyd arni ar gyfer treth incwm, yn rhan o'r fframwaith cyllidol, mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i'r terfyn benthycy referniw o £500 miliwn a ddarperir gan Ddeddf Cymru 2014 fod yn ddigonol i gwmpasu amrywiadau yn y ffrwd gyllid sy'n deillio o bwerau trethu datganoledig.
42. Cyflwynwyd Cronfa Wrth Gefn Cymru ym mis Ebrill 2018, gan olygu bod modd i adnoddau heb eu disbyddu o dderbynebaw treth a'r grant bloc gael eu storio ar gyfer y dyfodol. Bydd Cronfa Wrth Gefn Cymru yn cael ei chapio ar £350 miliwn, a bydd y gallu blynyddol i dynnu arian i lawr yn cael ei gyfyngu i £125 miliwn ar gyfer gwariant referniw, a £50 miliwn ar gyfer gwariant cyfalaf. Ni fydd yna unrhyw derfyn blynyddol ar daliadau i'r gronfa wrth gefn.
43. Ychwanegwyd £98.5 miliwn at Gronfa Wrth Gefn Cymru yn rhan o'r addasiad a wnaed er mwyn datganoli cyfraddau annomestig yn llwyr i Gymru o fis Ebrill 2015. Mae £227.1 miliwn pellach wedi cael ei hychwanegu at Gronfa Wrth Gefn Cymru o ganlyniad i danwario yn 2017-18.

---

²¹ Datganiad y Cabinet ynghylch bondiau Llywodraeth Cymru (Hydref 2018): <https://beta.llyw.cymru/node/6319>

Rhagolygon ac addasiad i'r grant bloc

Addasiad i'r grant bloc

44. Yn rhan o'r fframwaith cyllidol, cytunwyd ar y methodolegau ar gyfer addasu grant bloc Cymru yn dilyn datganoli pwerau trethu²². Mae'r addasiad ar gyfer 2018-19, sy'n cynnwys cyflwyno'r dreth trafodiadau tir a'r dreth gwarediadau tirlenwi, ynghyd â dod â threth dir y dreth stamp a'r dreth tirlenwi i ben yng Nghymru, wedi cael ei adolygu ar sail *Rhagolygon Economaidd a Chyllidol* (Hydref 2018) y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidol²³. Bydd yr addasiadau ar gyfer 2019-20 yn seiliedig ar y rhagolygon hynny, gan gynnwys yr hyn a fydd yn cyd-fynd â'r broses o gyflwyno cyfraddau treth incwm Cymru. Bydd yr addasiad treth incwm yn cael ei osod yn gyfartal â'r refeniw o gyfraddau Cymru yn y flwyddyn drosiannol gyntaf hon. Mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn ystyried cyhoeddi manylion am yr addasiadau diwygiedig yn ddiweddarach yn y flwyddyn.
45. Mae Llywodraeth Cymru yn gwneud gwaith dadansoddol i ganfod y modd y mae ymddygiad rhagbrynu wedi effeithio ar dreth dir y dreth stamp a'r dreth trafodiadau tir yn ystod y cyfnod pontio. Mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn cynnal trafodaethau ynghylch i ba raddau y dylai addasiad i'r grant bloc ganiatáu effaith ymddygiadol o'r fath. Fel effaith ymddygiadol orlifel untro datganoli trethi i Gymru, mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i'r addasiad i'r grant bloc gael ei ailgyfrifo er mwyn rhoi ystyriaeth i effaith rhagbrynu.
46. Fel y nodir yn y fframwaith cyllidol, gan fod Llywodraeth Cymru yn gosod cyfraddau treth incwm Cymru ar 10c ar gyfer 2019-20 (sy'n gyfwerth â'r gostyngiad a wneir gan Drysorlys EM), bydd yr addasiad i grant bloc Llywodraeth Cymru ar gyfer 2019-20 yn gyfartal â'r derbynebaw.

Rhagolygon

47. Yn rhan o gytundeb y fframwaith cyllidol, mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gyflwyno trefniadau newydd ar gyfer llunio rhagolygon refeniw annibynnol ar gyfer trethi datganoledig. Yn y byrdymor, cytunwyd y byddai Llywodraeth Cymru yn llunio ei rhagolygon sicrwydd annibynnol ei hun, tra bo trefniadau mwy hirdymor yn cael eu rhoi ar waith.
48. Rhoddodd Ysgol Busnes Bangor sicrwydd annibynnol i ragolygon Llywodraeth Cymru ar gyfer refeniw i'r dreth trafodiadau tir a'r dreth gwarediadau tirlenwi yn rhan o broses Cyllideb 2018-19²⁴. Mae'r un trefniadau ar waith ar gyfer Cyllideb 2019-20, ond mae'r cwmpas wedi cael ei estyn i gynnwys sicrwydd o ran methodoleg rhagolygon Llywodraeth Cymru ar gyfer cyfraddau treth incwm Cymru. Cyhoeddwyd adroddiad craffu a sicrhau annibynnol ochr yn ochr â'r gyllideb amlinellol ddrafft ar 2

²² Gellir cael gwybodaeth am fframwaith cyllidol Llywodraeth Cymru, gan gynnwys y cytundeb, trwy ddilyn y ddolen hon:

<https://llyw.cymru/funding/fiscal-reform/framework/?lang=cy>

²³ https://cdn.obr.uk/EFO_October-2018.pdf

²⁴ *Gwaith craffu a sicrhau annibynnol ar ragolygon trethi datganoledig i Gymru*, Prifysgol Bangor (diweddariad Rhagfyr 2017):

<https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-12/diweddariad-i-adroddiad-terfynol-mis-hydref.pdf>

Hydref²⁵. Bydd adroddiad pellach yn cael ei gyhoeddi i gyd-fynd â'r Gyllideb derfynol ar 18 Rhagfyr.

49. Ym mis Gorffennaf, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid y byddai Llywodraeth Cymru yn ymrwmo i drefniant gyda'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol i ddarparu rhagolygon refeniw trethi Cymru ar gyfer Cyllideb 2020-21 ac wedi hynny²⁶. Bydd y trefniant newydd gyda'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol yn dechrau'n swyddogol ar 1 Ebrill 2019.
50. I gefnogi'r gwaith o gyflawni Cyllideb Llywodraeth Cymru, bydd y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol yn llunio dau adroddiad. Bydd y rhain yn cynnwys rhagolygon ar gyfer trethi Cymru, sef y dreth trafodiadau tir a'r dreth gwarediadau tirlenwi, ynghyd â chyfraddau treth incwm Cymru a fydd yn seiliedig ar ragolygon macro-economaidd diweddaraf y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol, yn ogystal ag unrhyw ddata penodol sy'n berthnasol i Gymru. Bydd rhagolygon y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol hefyd yn rhoi ystyriaeth i unrhyw newidiadau ym mholisi trethi Llywodraeth Cymru. Bydd yr adroddiadau hyn yn cael eu cyhoeddi ochr yn ochr â Chyllideb amlinellol ddrafft Llywodraeth Cymru a'r Gyllideb derfynol.
51. At hynny, yn rhan o'r trefniadau newydd bydd y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol yn cynyddu ei phresenoldeb yng Nghymru trwy ymgysylltu'n fwy sylweddol â sefydliadau ac unigolion sydd â diddordeb, gan gynnwys aelodau o Bwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol. Bydd hyn yn darparu cyswllt rhwng cyhoeddi *Rhagolygon Economaidd a Chyllidebol* y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol yn y Gwanwyn a Chyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru.
52. Bydd Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth wedi'i ddiweddarau yn cael ei gyhoeddi erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2018-19, ynghyd â chylch gorchwyl cysylltiedig. Bydd y trefniadau'n cael eu hadolygu gan Lywodraeth Cymru a'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol ar ôl y flwyddyn gyntaf.

---

²⁵ Mae'r adroddiad *Gwaith craffu a sicrhau annibynnol ar ragolygon trethi datganoledig i Gymru*, Prifysgol Bangor (Hydref 2018), ar gael fel dogfen ategol trwy ddilyn y ddolen hon:
<https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-12/adroddiad-terfynol.pdf>

²⁶ Datganiad y Cabinet ynghylch y trefniant gyda'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol:
<https://beta.llyw.cymru/node/6128>

Atodiad 1: Rheoliadau

Offerynnau statudol a luniwyd oddi ar 16 Rhagfyr 2017.

Lluniwyd o dan bwerau Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016:

- i. Rheoliadau Casglu a Rheoli Trethi (Cofnodion Treth Gwarediadau Tirlenwi) (Cymru) 2018
- ii. Rheoliadau Casglu a Rheoli Trethi (Trefniadau Talu'n Ôl) (Cymru) 2018
- iii. Rheoliadau Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 (Darpariaethau Canlyniadol ac Atodol) 2018
- iv. Rheoliadau Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 (Darpariaeth Atodol) 2018

Lluniwyd o dan bwerau Deddf Treth Trafodiadau Tir a Gwrthweithio Osgoi Trethi Datganoledig (Cymru) 2017:

- i. Rheoliadau Treth Trafodiadau Tir (Gweinyddu) (Cymru) 2018
- ii. Rheoliadau Treth Trafodiadau Tir (Swm Penodedig o Rent Perthnasol) (Cymru) 2018
- iii. Rheoliadau Treth Trafodiadau Tir (Bandiau Treth a Chyfraddau Treth) (Cymru) 2018
- iv. Rheoliadau Treth Trafodiadau Tir (Darpariaethau Trosiannol) (Cymru) 2018
- v. Rheoliadau Treth Trafodiadau Tir (Darpariaethau Trosiannol) (Cymru) (Diwygio) 2018
- vi. Rheoliadau Deddf Treth Trafodiadau Tir a Gwrthweithio Osgoi Trethi Datganoledig (Cymru) 2017 (Diwygio Atodlen 5) 2018

Lluniwyd o dan Ddeddf Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cymru) 2017:

- i. Rheoliadau Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cyfraddau Treth) (Cymru) 2018
- ii. Rheoliadau Deddf Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cymru) 2017 (Rhyddhad Adfer Safle) (Diwygio) 2018
- iii. Rheoliadau Treth Gwarediadau Tirlenwi (Gweinyddu) (Cymru) 2018

Lluniwyd o dan bwerau eraill:

- i. Rheoliadau Awdurdod Cyllid Cymru (Pwerau i Ymchwilio i Droseddau) 2018
- ii. Gorchymyn Deddf Enillion Troseddau 2002 (Cyfeiriadau at Ymchwilwyr Ariannol Awdurdod Cyllid Cymru) 2018
- iii. Gorchymyn Deddf Enillion Troseddau 2002 (Cyfeiriadau at Ymchwilwyr Ariannol Awdurdod Cyllid Cymru) (Diwygio) 2018
- iv. Gorchymyn Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio (Gwyliadwriaeth Gyfeiriedig a Ffynonellau Cuddwybodaeth Ddynol) (Diwygio) (Cymru) 2018

Atodiad 2: Ymgysylltu

Grŵp Cyngorol Trethi

Mae Grŵp Cyngorol Trethi Cymru yn darparu cyngor i Weinidogion Cymru ar y polisi trethi a'r systemau gweinyddu trethi, ac mae'n ystyried yr effaith y gall polisiâu newydd ei chael ar bobl sy'n byw yng Nghymru. Mae ei aelodaeth yn cynrychioli amrywiaeth eang o safbwyntiau ac arbenigedd er mwyn sicrhau bod anghenion pobl yn cael eu cynrychioli ar y lefel uchaf.

Cadeirir y grŵp gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid, ac mae'n cwrdd deirgwaith y flwyddyn.

Cylch Gwaith

- Darparu cyngor a chymorth o ran datblygu polisi trethi a systemau gweinyddu trethi yng Nghymru;
- Rhoi cyngor ar effaith ehangach polisi trethi Cymru ar randdeiliaid, yn ogystal ag ar economi a gwedd cymdeithasol Cymru;
- Helpu i wella arferion cyfathrebu ledled amrywiaeth o randdeiliaid mewn perthynas â'r polisi trethi a'r systemau gweinyddu trethi, er mwyn cyfrannu'n well at ymgynghoriadau ynghylch trethi a deddfwriaeth trethi.

Aelodau²⁷

Andrew Evans, Geldards LLP

Frank Haskew, Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr

Y Cynghorydd Anthony Hunt, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

Ben Francis, Y Ffederasiwn Busnesau Bach

Robert Lloyd Griffiths, Sefydliad y Cyfarwyddwyr

Martin Mansfield, TUC Cymru

Ruth Marks, Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru

David Phillips, Y Sefydliad Astudiaethau Cyllid

Kay Powell, Cymdeithas y Cyfreithwyr

Ian Price, CBI Cymru

Leighton Reed, Broomfield & Alexander Ltd, yn cynrychioli Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr

Dr Victoria Winckler, Sefydliad Bevan

Mae rhagor o wybodaeth am Grŵp Cyngorol Trethi Cymru ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru²⁸.

Fforwm Trethi Awdurdod Cyllid Cymru

Cynhelir fforwm trethi Awdurdod Cyllid Cymru o leiaf ddwywaith y flwyddyn, dan gadeiryddiaeth prif weithredwr Awdurdod Cyllid Cymru, a hynny mewn lleoliadau ledled Cymru. Mae'n gyfle i Awdurdod Cyllid Cymru ymgysylltu â gweithwyr proffesiynol ym maes trethi gan ddefnyddio'r ddwy dreth ddatganoledig yng Nghymru (sef y dreth trafodiadau tir a'r dreth gwarediadau tirlenwi), rhannu gwybodaeth, a rhoi hyfforddiant i gyfreithwyr,

²⁷ Aelodaeth ar 1 Rhagfyr 2018.

²⁸ <https://beta.llyw.cymru/grwp-cyngorol-cymru-ar-drethi>

trawsgludwyr a gweithredwyr safleoedd tirlenwi, yn ogystal â chynorthwyo Awdurdod Cyllid Cymru i nodi meysydd i'w gwella. Mae'r pynciau trafod wedi cynnwys systemau trethi digidol, canllawiau, materion technegol a gwasanaethau i gwsmeriaid.

Mae'r fforwm trethi yn rhan annatod o *Ein Dull o Weithredu* Awdurdod Cyllid Cymru, sy'n esbonio'r modd y mae'n cydweithio â chynrychiolwyr, sefydliadau partner, trethdalwyr a'r cyhoedd i sicrhau bod trethi'n cael eu casglu mewn modd effeithlon ac effeithiol.

Mae Awdurdod Cyllid Cymru hefyd yn rhannu gwybodaeth â rhanddeiliaid, gan eu hannog i gyfrannu at arolwg ar wefan Awdurdod Cyllid Cymru neu trwy anfon neges e-bost i: dweudeichdweud@acc.llyw.cymru. Mae'r Awdurdod hefyd wedi sefydlu fforymau a sianeli cyfathrebu eraill, gan gynnwys ffrwd Twitter ddwyieithog: @ACCtrydar. Gellir dod o hyd i amrywiaeth o wybodaeth ar wefan Awdurdod Cyllid Cymru, gan gynnwys canllawiau ac adroddiadau corfforaethol: llyw.cymru/acc. Gellir darllen y newyddion diweddaraf gan Awdurdod Cyllid Cymru yn ei e-gylchlythyr corfforaethol, y gellir ei gyrchu trwy wefan yr Awdurdod.

Ffyrdd eraill o gadw mewn cysylltiad

Mae Trysorlys Cymru yn gweithio gyda sefydliadau yng Nghymru er mwyn ymgysylltu â rhanddeiliaid wrth i ni ddatblygu polisi trethi a rhaeadru cynnwys i aelodau a rhwydweithiau. Os hoffech gael cyfraniad gan Drysorlys Cymru ar unrhyw agwedd ar ddatganoli cyllidol, cysylltwch â ni trwy anfon neges e-bost i: TrysorlysCymru@llyw.cymru

Mae'r ymgyrch ar y cyfryngau cymdeithasol, #FyNhrethFyNghymru, yn cyflwyno negeseuon ehangach sy'n dangos y cysylltiad rhwng trethi a gwariant ar wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Mae datganoli trethi yng Nghymru yn cael ei hyrwyddo ar y cyfryngau cymdeithasol trwy gyfrif Twitter Trysorlys Cymru @TrysorlysCymru: <https://twitter.com/TrysorlysCymru>, a thrwy'r hashnod: #TrethiCymru

Mae tudalennau Trysorlys Cymru ar wefan Llywodraeth Cymru yn cynnig rhagor o wybodaeth am ddatganoli trethi yng Nghymru, gan gynnwys cyhoeddiadau i'w darllen neu eu lawrlwytho – cyhoeddiadau ffurfiol, taflenni a thafleuni ffeithiau, fel ei gilydd: llyw.cymru/trethicymru

Defnyddir amrywiaeth o offer cyfathrebu, gan gynnwys infograffeg, cardiau Twitter, arolygon SurveyMonkey a Doopoll, i gyfathrebu ac ymgysylltu â rhanddeiliaid. Gellir dod o hyd i fideo sy'n cyflwyno gwybodaeth am drethi a gwariant yng Nghymru ar sianel YouTube Llywodraeth Cymru²⁹.

---

²⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=IzRjhLyZRko>

Atodiad 3: Rhagor o wybodaeth

Mae yna amrywiaeth o wybodaeth am ddatganoli trethi i Gymru ar gael ar y Rhynggrwyd.

Y Cefndir

Y Comisiwn Annibynnol ar Ariannu a Chyllid i Gymru (Comisiwn Holtham)

Sefydlwyd y Comisiwn gan Lywodraeth Cymru er mwyn ystyried y dull ariannu yng Nghymru a'r modd y gellid ei wella, gan gynnwys yr achos dros ddatganoli pwerau trethu a benthycu. Cyhoeddodd y Comisiwn ddau adroddiad gydag argymhellion (2009 a 2010). Mae'r rhain, ynghyd â deunyddiau eraill a gyhoeddwyd gan y Comisiwn, i'w cael yma:
<http://llyw.cymru/funding/fiscal-reform/framework/reports/?lang=cy>

Y Comisiwn ar Ddatganoli yng Nghymru (Comisiwn Silk)

Cafodd Comisiwn Llywodraeth y Deyrnas Unedig y dasg o ystyried trefniadau ariannol a chyfansoddiadol Cymru. Rhoddodd ei adroddiad cyntaf (2012) sylw i'r achos dros ddatganoli pwerau trethu a benthycu, yn ogystal â newidiadau cyfansoddiadol perthnasol:
<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20140605075134/http://commissionondevolutio ninwales.independent.gov.uk/cy/>

Llywodraeth Cymru a'r Cynulliad Cenedlaethol

Ymgynghoriadau sydd wedi dod i ben, a gynhaliwyd cyn datblygu deddfwriaeth trethi.

Casglu a rheoli trethi datganoledig, gan gynnwys crynodeb o'r ymatebion:
<https://llyw.cymru/betaconsultations/finance/devolved-taxes/?lang=cy>

Y dreth trafodiadau tir, gan gynnwys crynodeb o'r ymatebion:
<https://llyw.cymru/betaconsultations/finance/land-transaction-tax/?lang=cy>

Y dreth gwarediadau tirlenwi, gan gynnwys crynodeb o'r ymatebion:
<https://llyw.cymru/betaconsultations/finance/landfill-disposals-tax/?lang=cy>

Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016

Mae'r Ddeddf hon yn rhoi fframwaith cyfreithiol ar waith ar gyfer casglu a rheoli trethi datganoledig yng Nghymru, gan gynnwys sefydlu Awdurdod Cyllid Cymru:
<http://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2016/6/contents/enacted>

Deddf Treth Trafodiadau Tir a Gwrthweithio Osgoi Trethi Datganoledig (Cymru) 2017

Mae'r Ddeddf hon yn darparu ar gyfer cyflwyno treth trafodiadau tir o fis Ebrill 2018 ymlaen, ac yn cynnwys mesurau i fynd i'r afael ag achosion o osgoi trethi datganoledig:
<http://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/1/contents>

Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cymru) 2017

Mae'r Ddeddf hon yn darparu ar gyfer cyflwyno treth gwarediadau tirlenwi o fis Ebrill 2018 ymlaen:
<http://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2017/3/contents/enacted>

Fframwaith polisi trethi, cynlluniau gwaith ac adroddiadau Llywodraeth Cymru

Disgrifir dull polisi Llywodraeth Cymru mewn perthynas â threthi yng Nghymru yn y *Fframwaith Polisi Trethi*, a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2017. Mae'r cynlluniau gwaith blynyddol ar gyfer 2017 a 2018, ynghyd ag adroddiadau mis Hydref 2017 a mis Hydref 2018, yn disgrifio'r dadansoddiad, y canfyddiadau a'r casgliadau a amlygir:

<https://llyw.cymru/funding/fiscal-reform/tax-policy-framework/?lang=cy>

Llywodraeth a Senedd y Deyrnas Unedig

Deddf Cymru 2014

Deddfwriaeth y Deyrnas Unedig yn paratoi'r ffordd ar gyfer datganoli pwerau trethu a benthyca:

<http://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2014/29/contents/enacted>

Papur Gorchymyn Bil Cymru 2014

Cafodd rhai agweddau ar y trefniadau ar gyfer datganoli pwerau trethu a benthyca (er enghraifft y dyddiadau targed, mynediad cynnar i fenthyca a'r broses o greu trethi datganoledig newydd) eu hegluro ym Mhapur Gorchymyn Llywodraeth y Deyrnas Unedig: Bil Cymru: atebolrwydd a grymuso ariannol, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2014:

<https://www.gov.uk/government/publications/wales-bill>

Papur Gorchymyn: Pwerau at bwrpas: Tuag at setliad datganoli sy'n para i Gymru

Roedd y papur hwn, a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2015, yn ymrwymo Llywodraeth y Deyrnas Unedig i gyflwyno lefel o gyllid waelodol o ran y cyllid cymharol y mae'n ei ddarparu i Lywodraeth Cymru; i ystyried yr achos dros ddatganoli rhagor o bwerau i'r Cynulliad mewn perthynas â'r dreth teithwyr awyr, ynghyd â'r opsiynau ar gyfer gwneud hynny; ac i alluogi Llywodraeth Cymru i gyhoeddi bondiau:

<https://www.gov.uk/government/publications/powers-for-a-purpose-towards-a-lasting-devolution-settlement-for-wales.cy>

Fframwaith cyllidol Llywodraeth Cymru

Mae'r fframwaith hwn, a gyhoeddwyd ar 19 Rhagfyr 2016, yn disgrifio'r trefniadau cyllido i gefnogi'r broses o weithredu'r darpariaethau cyllidol yn Neddf Cymru 2014 a Deddf Cymru 2017.

<https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-11/cytundeb-ar-fframwaith-cyllidol-llywodraeth-cymru.pdf>

Deddf Cymru 2017

Cafodd Deddf Cymru 2017, a oedd yn dileu'r gofyniad am refferendwm ar gyfraddau treth incwm Cymru, ac yn cynyddu'r terfyn benthyca cyfalaf ar gyfer Llywodraeth Cymru, Gydsyniad Brenhinol ar 31 Ionawr 2017:

<http://www.legislation.gov.uk/cy/ukpga/2017/4/contents/enacted>

Atodiad 4: Acronymau a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn

CThEM	Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi
JEC	Gyd-Bwyllgor y Trysorlys ("Joint Exchequer Committee")
JEC (O)	Gyd-Bwyllgor y Trysorlys (Swyddogion) ("Joint Exchequer Committee (Officials)")